

	Eerste graad	Tweede graad	Derde graad
	KRACHTLIJN 1: Historische vraagstelling ontwikkelen		
D'	De leerlingen identificeren een historische vraag.	De leerlingen beoordelen de onderzoekbaarheid van een historische vraag.	
D		De leerlingen identificeren een historische vraag.	
D/A			
D'	De leerlingen situeren een historische vraag in het historisch referentiekader: tijd, ruimte en de maatschappelijke domeinen.		
D		De leerlingen situeren een historische vraag in het historisch referentiekader: tijd, ruimte en de maatschappelijke domeinen.	
D/A			
D'	De leerlingen stellen historische vragen over historische en actuele fenomenen. (K)	De leerlingen formuleren een onderzoekbare historische vraag.	
D		De leerlingen formuleren een onderzoekbare historische vraag. (K)	
D/A			
	KRACHTLIJN 2: Een historisch referentiekader opbouwen		
D'	De leerlingen lichten de drie dimensies van het historisch referentiekader en bijhorende structuurbegrippen toe.		
D			
D/A			
D'	De leerlingen lichten de courante westerse periodisering en enkele bijhorende scharnierpunten toe, in het bijzonder van de prehistorie, het oude nabije oosten en de klassieke oudheid.	De leerlingen lichten de courante westerse periodisering en enkele bijhorende scharnierpunten toe, in het bijzonder voor de middeleeuwen en vroegmoderne tijd.	De leerlingen lichten de courante westerse periodisering en enkele bijhorende scharnierpunten toe, in het bijzonder van de moderne en de hedendaagse tijd.
D			De leerlingen reflecteren over verschillen tussen de periodisering in tijd en ruimte.
D/A			
D'	De leerlingen illustreren beperkingen van de courante westerse periodisering voor de bestudeerde periodes.	De leerlingen vergelijken de courante westerse periodisering met andere periodisering in tijd en ruimte.	
D		De leerlingen benoemen gelijkenissen en verschillen tussen de courante westerse periodisering en een andere periodisering andere periodisering in tijd en ruimte.	
D/A			

D'	De leerlingen situeren historische fenomenen en historische bronnen uit de prehistorie, het oude nabije oosten en de klassieke oudheid binnen de drie dimensies van het historisch referentiekader.		
D			
D/A		De leerlingen situeren historische fenomenen en historische bronnen uit de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd binnen de drie dimensies van het historisch referentiekader.	De leerlingen situeren historische fenomenen en historische bronnen uit de moderne en de hedendaagse tijd binnen de drie dimensies van het historisch referentiekader.
D'	De leerlingen lichten kenmerken toe van de maatschappelijke domeinen toe voor samenlevingen uit de prehistorie, het oude nabije oosten en de klassieke oudheid.	De leerlingen lichten kenmerken toe van de verschillende maatschappelijke domeinen voor westerse en niet-westerse samenlevingen uit de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd.	De leerlingen lichten kenmerken toe van de verschillende maatschappelijke domeinen voor westerse en niet-westerse samenlevingen uit de moderne en de hedendaagse tijd.
D			
D/A			
D'		De leerlingen lichten kenmerken toe van interculturele contacten tussen westerse en niet-westerse samenlevingen in de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd.	De leerlingen lichten kenmerken toe van interculturele contacten tussen westerse en niet-westerse samenlevingen uit de moderne en de hedendaagse tijd vanuit verschillende perspectieven.
D			
D/A			De leerlingen lichten kenmerken toe van interculturele contacten tussen westerse en niet-westerse samenlevingen uit de moderne en de hedendaagse tijd.
D'	De leerlingen lichten verbanden toe tussen de maatschappelijke domeinen uit de prehistorie, het oude nabije oosten en de klassieke oudheid.	De leerlingen lichten verbanden toe tussen de maatschappelijke domeinen voor westerse en niet-westerse samenlevingen uit de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd.	De leerlingen lichten verbanden toe tussen de maatschappelijke domeinen voor westerse en niet-westerse samenlevingen uit de moderne en de hedendaagse tijd.
D			
D/A			
D'	De leerlingen vergelijken kenmerken van bestudeerde samenlevingen in een zelfde periode en tussen periodes.	De leerlingen vergelijken kenmerken van bestudeerde samenlevingen in eenzelfde periode en tussen periodes.	
D			
D/A		De leerlingen benoemen gelijkenissen en verschillen in kenmerken van bestudeerde samenlevingen in eenzelfde periode en tussen periodes.	

D'		De leerlingen vergelijken bestudeerde samenlevingen uit de middeleeuwen en vroegmoderne tijd met samenlevingen uit vroegere en latere periodes.	
D			
D/A			
KRACHTLIJN 3: Kritisch redeneren met en over bronnen			
D'	De leerlingen lichten soorten historische bronnen en werken toe.	De leerlingen contextualiseren een historische bron in het licht van een historische vraag. (K)	De leerlingen beoordelen de presentatie van historische bronnen aan de hand van contextinformatie en bewerking.
D			
D/A			
D'	De leerlingen beoordelen de bruikbaarheid van historische bronnen om een historische vraag te beantwoorden.	De leerlingen beoordelen de bruikbaarheid van historische bronnen om een historische vraag te beantwoorden.	De leerlingen beoordelen welke bronnen representatief zijn in functie van een historische vraag.
D		De leerlingen beargumenteren of historische bronnen bruikbaar zijn om een historische vraag te beantwoorden.	
D/A			
D'	De leerlingen beoordelen de representativiteit van een historische bron om een historische vraag te beantwoorden. (K)	De leerlingen beoordelen de representativiteit van historische bronnen om een historische vraag te beantwoorden.	De leerlingen beoordelen welke bronnen representatief zijn in functie van een historische vraag.
D		De leerlingen beoordelen de representativiteit van historische bronnen om een historische vraag te beantwoorden. (K)	De leerlingen beoordelen welke bronnen representatief zijn in functie van een historische vraag. (K)
D/A			
D'	De leerlingen beoordelen de betrouwbaarheid van historische bronnen om een historische vraag te beantwoorden.	De leerlingen beoordelen de betrouwbaarheid van historische bronnen om een historische vraag te beantwoorden.	De leerlingen beoordelen welke bronnen betrouwbaar zijn om een historische vraag te beantwoorden, met aandacht voor de standplaatsgebondenheid van de maker, het perspectief van de maker, het doelpubliek, de functie en het beoogd effect.

D			De leerlingen beoordelen welke bronnen betrouwbaar zijn om een historische vraag te beantwoorden.
D/A			De leerlingen beargumenteren in welke mate bronnen betrouwbaar zijn om een historische vraag te beantwoorden.
D'	De leerlingen leiden informatie af uit een historische bron om een historische vraag te beantwoorden, rekening houdend met het redeneren over historische bronnen.	De leerlingen leiden informatie af uit een historische bron om een historische vraag te beantwoorden, rekening houdend met het redeneren over historische bronnen.	
D			
D/A			
D'	De leerlingen vergelijken historische bronnen met betrekking tot de bestudeerde periodes in functie van een historische vraag.	De leerlingen vergelijken historische bronnen met betrekking tot de bestudeerde periodes in functie van een historische vraag.	
D			
D/A			
D'		De leerlingen verklaren mogelijke verschillen tussen twee historische bronnen over hetzelfde onderwerp.	De leerlingen verklaren gelijkenissen en verschillen tussen historische bronnen over hetzelfde onderwerp.
D		De leerlingen verklaren mogelijke verschillen tussen twee historische bronnen over hetzelfde onderwerp. (K)	
D/A			
D'			De leerlingen suggereren andere historische bronnen waarmee een bestudeerde historische bron kritisch kan worden geconfronteerd in het licht van een historische vraag. (K)
D			
D/A			

KRACHTLIJN 4: Tot beargumenteerde historische beeldvorming komen			
D'	De leerlingen benoemen in een historische beeldvorming historische redeneerwijzen.	De leerlingen benoemen in historische beeldvorming historische redeneerwijzen.	De leerlingen beoordelen historische beeldvorming aan de hand van historische redeneerwijzen.
D			De leerlingen benoemen in een historische beeldvorming historische redeneerwijzen.
D/A			
D'	De leerlingen evalueren historische beeldvorming. (K)	De leerlingen evalueren historische beeldvorming.	
D			
D/A			
D'		De leerlingen verklaren verschillen tussen historische beeldvorming over eenzelfde historisch fenomeen in het licht van een historische vraag.	De leerlingen wijzen in historische beeldvorming aan waar die beïnvloed is door de beperkingen inherent aan de bronnen. (K)
D			
D/A			De leerlingen formuleren historische beeldvorming door middel van kritische bronnenanalyse en toepassing van historische redeneerwijzen.
D'	De leerlingen selecteren informatie uit een tijdlijn en een historische kaart om een historische vraag te beantwoorden.		
D			
D/A			
D'	De leerlingen beantwoorden een historische vraag aan de hand van historische bronnen en historische redeneerwijzen.	De leerlingen beantwoorden een historische vraag aan de hand van historische bronnen en historische redeneerwijzen.	
D		De leerlingen selecteren informatie uit historische bronnen om een historische vraag te beantwoorden. + De leerlingen beantwoorden een historische vraag aan de hand van historische bronnen met betrekking tot de bestudeerde periodes en historische redeneerwijzen.	De leerlingen selecteren informatie uit historische bronnen om een historische vraag te beantwoorden.
D/A			

KRACHTLIJN 5: Reflecteren over de relatie verleden, heden en toekomst			
D'	De leerlingen lichten het onderscheid toe tussen verleden en geschiedenis.		
D			
D/A			
D'	De leerlingen illustreren hoe mythevorming rond historische fenomenen historische beeldvorming beïnvloedt.	De leerlingen leggen collectieve herinnering uit van historische fenomenen uit de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd.	De leerlingen leggen collectieve herinnering uit van historische fenomenen uit de moderne en de hedendaagse tijd.
D			
D/A		De leerlingen leggen mythevorming uit van historische fenomenen uit de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd.	
D'	De leerlingen leggen betekenissen uit die zij zelf en anderen geven aan historische fenomenen uit de prehistorie, het oude nabije oosten en de klassieke oudheid. (K)	De leerlingen leggen betekenissen uit die zij zelf en anderen geven aan historische fenomenen uit de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd.	De leerlingen leggen betekenissen uit die zij zelf en anderen geven aan actuele en historische fenomenen uit de moderne en de hedendaagse tijd.
D			
D/A		De leerlingen leggen betekenissen uit die zichzelf en anderen geven aan actuele en historische fenomenen uit de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd.	
D'	De leerlingen geven gelijkenissen en verschillen aan tussen actuele en historische fenomenen uit de bestudeerde periodes. (K)	De leerlingen geven gelijkenissen en verschillen aan tussen actuele en historische fenomenen uit de bestudeerde periodes.	
D		De leerlingen geven gelijkenissen en verschillen aan tussen actuele en historische fenomenen uit de bestudeerde periodes. (K)	
D/A			
D'			

D	De leerlingen lichten de invloed toe van de eigen standplaatsgebondenheid op historische beeldvorming.	De leerlingen analyseren de invloed van de eigen standplaatsgebondenheid en die van anderen op historische beeldvorming.	De leerlingen analyseren de invloed van de eigen standplaatsgebondenheid en die van anderen op historische beeldvorming
D/A		De leerlingen lichten de invloed toe van de eigen standplaatsgebondenheid en die van anderen op historische beeldvorming.	
D'		De leerlingen identificeren historische argumenten in actuele debatten. (K)	De leerlingen formuleren een antwoord op actuele maatschappelijke fenomenen op basis van historische argumenten, rekening houdend met het verschil in context tussen vroeger en vandaag.
D			De leerlingen gebruiken historische argumenten in debatten over actuele maatschappelijke fenomenen. (K)
D/A			
D'	De leerlingen lichten de betekenis toe van de democratische rechtsstaat.		
D			
D/A			
D'	De leerlingen lichten de principes en de werking van de democratische rechtsstaat toe.		
D			
D/A			
D'	De leerlingen lichten hun eigen verantwoordelijkheid binnen de democratische rechtsstaat toe.		
D			
D/A			